

09/04/2020

Filistin Ankara Büyükelçisi H.E. Dr. Faed Mustafa'nın "Filistin Davası" Adlı Konuşması

Bugünkü görüşmemizin başlığı "Filistin Davası" olacak. Filistin davası bildiğiniz gibi bütün dünyayı günlük olarak meşgul eden bir meseledir. Orada meydana gelen olaylar yaşanan gelişmeler sürekli dünya gündemine gelir. Uluslararası toplumda da aynı şekilde gündeme gelmektedir. Filistin halkı tarihsel bir zulme maruz kalıyor. Herkes konuşuyor. Ortada İsrail'in uyguladığı bir soykırım olduğu, ırkçılık olduğu herkes tarafından biliniyor. Uluslararası Af Örgütü de son zamanlarda bununla alakalı detaylı bir rapor hazırladı. Zaman zaman orada bir takım olaylar olmaya devam ediyor. Filistin halkının başına gelen olaylar konusunda İslam dünyasında yapılan toplantılarda bu konular tepkiyle karşılanıyor. İslam İşbirliği teşkilatı da bu yönde çözüm arayışlarını sürdürmeye devam ediyor. Ama bugün bizim konumuz bu meselenin özünü ele almak olacaktır. Günümüzü anlamak için geçmişimize bakalım. Bu hikayenin kökeni nedir? Nasıl başladı? Ben bu toplantıda sizlere bunu aktarmaya çalışacağım.

Evet, kökenlere dönecek olursak diyebiliriz ki, bu mesele Filistin davası ve Filistin meselesi olarak yaklaşık 105 yıl öncesine gider. 1917 yılına kadar uzanır. O dönemde Filistin Osmanlı Devleti'nin bir parçasıydı. Bu devletin çatısı altında yaşamaya devam etti. Filistin toprakları ve halkı, Mescid-i Aksa içerisindeki mukaddesatlar güvenlik ve istikrar içerisindeydi. Aynı diğer halkların içinde yaşadığı gibi. 400 yıldan fazla süre boyunca insanlar huzur içinde yaşadılar. Yaklaşık 400 yıl boyunca bu topraklarda huzur buldular ve Osmanlı devletinin bir parçası olarak yaşamlarını sürdürdüler. Bildiğiniz gibi Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra Osmanlı Devleti hezimete uğradı. İngiltere, 1917 yılında, Filistin'e manda yönetimi getirdi. O dönemde Lord Balfour İngiliz dışişleri bakanıydı. Siyonist harekete yönelik bir vaat bulundu. O dönemdeki Siyonist hareketin lideri Lord Rothschild'e, Filistin'in Yahudilere verilip onlar için bir ulus devlet haline getirileceğine dair bir mektup yazdı. O dönemdeki Milletler Cemiyeti'nde bunun tanınacağını ifade eden mektup yayınlandı. Milletler Cemiyeti'ne İngiliz devleti tarafından Filistin manda yönetiminin, Filistin halkının kendi devlet kurumlarını oluşturuncaya kadar Filistin halkına destek olacağına, yanında duracağına, bir geçiş dönemi olacağına dair vaatlerde bulunmasına rağmen bunun tam aksine o dönemdeki mandacı İngiliz yönetimi, bu sözlerini unutarak, 180 derece tersine hareket ederek, Siyonistlere Filistin'in verileceğini vadetti. Onlar için bir ulusal vatan haline getirileceğini söyledi. 1917 yılında Filistin'deki Yahudi nüfusu % 7'nin altındaydı. Ama böyle bir durumdayken Filistin'in tamamının kendilerine vatan olacağına dair bir söz almışlardı. Oysa her türlü sivil ve dini hakların tamamına sahiptiler. Filistin halkının bu tür haklarından bahsederken, siyasi haklarından hiç bahsetmiyorum. Sadece dini ve sivil haklardan bahsediyorum. Neden bu noktada bu söz üzerinde duruyoruz? Çünkü bu vaat, daha doğrusu Balfour Deklarasyonu, İngiliz siyasetinin sonraki yıllardaki politikasına ışık tutacak bir deklarasyondur aslında. İngiliz hükümeti ve Filistin'deki manda yönetimi bu yönde adımlar atmaya başladılar. Oysa % 6'lık nüfusa sahip olan bir azınlığın bir ülkenin tamamına ele geçirilmesinin kabul edilebilir tarafı yoktu. Orada Müslümanlar da yaşıyor, Hristiyanlar da yaşıyor. Dolayısıyla böyle kozmopolit bir ortamdan bir tür denge, belli bir yapı oluşturmak gerekiyordu. Bu sözün yerine getirilmesi için demokratik bir değişim yapılması gerekiyordu.

İngilizler işte bunun için Yahudi göçüne yönelik kapıların tamamı açtı. O dönemden bu yana Yahudiler yoğun bir şekilde Filistin'e göç ettirildi. Yahudiler özellikle Avrupa ülkelerinde yaşıyorlardı ve orada bir takım sıkıntılar da yaşıyorlardı. Halbuki, onların oradaki varlığı Yahudi problemi olarak tanımlanıyordu. Yani Yahudilerin belirli bir yere yoğunlaşmış olmaları, ülkede birtakım sorunlara yol açıyordu ve bu da maalesef bazı olumsuz tavırlara neden oluyordu. Avrupa ülkeleri kendilerindeki bu Yahudi problemini ortadan kaldırmak için Filistin halkının aleyhine olacak şekilde ve Filistin'in tarihi haklarına rağmen bu problemlerinden kurtulmak için yeni bir problem ortaya çıkarttılar. Bir nevi bu Yahudi probleminden kurtulmak için bizim başımıza saldırdılar bu problemi. Ardından çok ciddi Yahudi göç dalgaları meydana geldi. Tabi ki bu durum İngilizlerin kolaylaştırması ile oldu. Pek çok tekneler, gemiler Karadeniz yoluyla Hayfa limanına yoğun bir şekilde getirtildiler ve onların yerleşmeleri sağlandı. Onlara topraklar verdiler. Bu da Filistin halkının öfkelenmesine neden oldu. Toprağın asıl sahipleri olarak öfke duydular. Mevcut sürtüşmeler ve çatışmalar meydana gelmeye başladı. Bu durum 1929 yılına kadar devam etti. 1920 yılından itibaren bu dalga çok ciddi bir şekilde artmaya başlamıştır ve artık öyle bir noktaya gelmişti ki Mescid-i Aksa'dan, Burak Mescidi'nden bahsetmeye başladılar. Bunların kendilerine ait olduğunu iddia etmeye başladılar. Bu tür konuları gündeme getirdiler. Bu durum, Müslümanların çok ciddi tepkiler vermesine neden oldu. Burada Burak Devrimi denilen Arapların tepkisi başladı. Ama İngilizlerin koruması altında ortaya çıkan bu Yahudi toparlanmaları bir süre sonra birtakım Yahudi çetelerine dönüşmeye başladı. Bu Yahudi çeteleri, Filistin halkına karşı terörizm uygulamaya başladılar. Hiç kuşkusuz İngiliz hükümetinin tam desteği vardı bunların korunması ve desteklenmesi yönünde. Bu da Filistin halkının kendi topraklarını savunma noktasında meşru müdafaa yoluna gitmelerine neden oldu ve 1936 yılında büyük İntifada'ya sebep oldu. Bütün bunlar İngiliz hükümetinin ortaya koyduğu vaatler, verdiği sözlere binaen meydana gelen durumlardı. Bunlar Filistin halkına güya Filistin halkının haklarının çiğnenmeyeceğine dair sözler vermişlerdi. Ama bu sözlerin hiçbiri tutulmadı. Bahsettiğimiz Yahudi göç dalgalarıyla sürekli bir şekilde devam etti, İngilizlerin onlara tanıdığı kolaylıklar sürekli artmaya devam etti. Böylelikle muazzam Yahudi nüfusu yerleşmeye başladı. Yıllar geçtikçe 1948 yılına geldiğimizde İngiliz manda yönetimi, Yahudilerin ileri bir aşamaya geldiğinden, güçlenmesinden, silahlanmasından, demografik dengelerde boşluklar meydana gelmeye başladığından ve Yahudilerin kendi devletlerini kurabilecek bir yapıya kavuştuğundan emin olduktan sonra 1948 yılında İngiliz manda yönetiminin sona erdirilmesine karar verdi. Filistin'i, Filistin'e teslim etmek yerine tam aksine bu meseleyi Birleşmiş Milletler Güvenlik Genel Kurulu'na havale ettiler. Böylece oradan Filistin topraklarının geleceğine karar verilmesine yönelik çalışmaya başladılar. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda, yapılan görüşmeler sonucunda Uluslararası toplum ikiye bölündü ve alınan nihai kararlar Filistin'in iki devlete bölünmesini karar verildi. Birincisi Filistin-Arap Devleti, ikincisi Yahudi Devleti. Filistin'in yaklaşık 47%'lik arazisinin Filistinli Araplara verilmesine ve yaklaşık %50'lik yüz ölçümüne sahip olan alanı Yahudi Devleti'ne ve %3'lük kısmın da uluslararası statüye sahip olması yönünde kararlar verildi. Bu bölge Mescid-i Aksa ve çevresini oluşturan mukaddes bölge ve bir de Beytüllahim'de Mesihiler için ayrılan bir kutsal mekan var. O bölgenin etrafını içeren bölge de bu kapsamda uluslararası statüye sahip. Tabi BM Genel Kurulu'nda alınan bu karar

ve belirlenen bu oranlar maalesef gerçek anlamda demokratik bir yansıma değildi. İngiliz manda yönetimi kullandıkları bütün araçlarla ellerinden geldiğince Yahudileri bu topraklara yerleştirmek için yalanlarla, saptırmacılarla ya da zorlamalarla dileklerini yerine getirmek için çabalar harcadılar. Öyle bir noktaya geldi ki yavaş yavaş Yahudi varlığının ele geçirdiği topraklar % 92 oranına kadar vardı. Yani hak ettiğinden fazlasını vermiş oldular. Ama işin kökenine bakıldığı zaman AB'nin, Yahudi probleminden kurtulmaya çalışmasından ve Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan ortamı da kurtuluş olarak görmesinden kaynaklandığını görüyoruz. Yani Avrupa ülkelerinin adeta bir konsorsiyum içerisinde olduklarını görüyoruz. Kendi problemlerinden kurtulmak için Filistin toprakları üzerinde onlar için bir vatan vermenin kurtuluş olduğunu gördüler ve bunun için çabaladılar. Oysa bu topraklar bizim. Biz kendi topraklarımızı savunuyoruz. Onlar kendi iç sorunlarını bizim başımıza yıkmak için uğraştılar maalesef. Tabi ki asla kabul edilmeyen ve asla adaletli, hakkaniyetli olmayan bu karardan sonra Araplar ve Filistin halkı bu kararları reddettiler. Ardından 1948' de ilk Arap- İsrail savaşı çıktı. Ama Arap ülkelerinin çoğu ya sömürgecilik altındaydı ya da bir şekilde sömürgeci yeni çıkmış devletler olduğundan savaşta batı ülkeleri Siyonist varlığın tarafında yer aldılar. Hatta İngiltere bu topraklardan çıkmadan önce elindeki bütün silahları Siyonist gruplara, çetelere teslim edip gitti. Ardından kurulan İsrail varlığı da Filistin'in yaklaşık %78' ini ele geçirmeye yöneldi. Yani askeri zorbalıkla, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun aldığı kararda belirtilen yaklaşık %50'lik oranda sınırlı kalmayıp %70' in üzerine çıktı. Filistinlilere kalan yaklaşık %22'lik bölüm oldu. Oraya Batı Şeria adı verildi. Batı Şeria bölgesi savaş sonrasında Ürdün kontrolüne girdi. Arap-İsrail savaşlarından sonra Gazze Şeridi de Mısır kontrolü altına girdi. 1948 yılından sonra Siyonist çeteler, sahadaki hakimiyetini artırmak için Yahudilerden büyük bir kesim getirdiler. Buna rağmen yine de demografik üstünlük sağlayamadılar. Bu demografik dengeyi bozmak üzere, nüfus oranlarını değiştirmek üzere katliamlara başladılar. Bu da Filistinlilerin göç etmelerine neden oldu. Yahudi varlığı, 1948 yılında çok ciddi katliamlara imza attı. Yani en az 540 belde bilerek yakıldı ve yıkıldı. Yahudi çeteleri yayıldılar ve insanları teşhir etmeye, göç ettirmeye yöneldiler. Yeni Filistin'deki demografik dengeyi bozmaya çalıştılar. Bu durum Filistin nüfusunun en az yarısının göç etmesine neden oldu. Bu, yaklaşık 2 milyon insana tekabül ediyordu. 1 milyondan fazlası komşu ülkelere gitmek zorunda kaldı. Lübnan, Suriye, Ürdün gibi ülkelere gitmek zorunda kaldılar ve günler içerisinde mülteci konumuna düştüler. Uluslararası kamuoyunda BM onlara savaşın sona ermesiyle geri dönüş hakkı verileceğini söylemesine rağmen, maalesef aradan geçen günler, haftalara rağmen bu mülteciler şu ana kadar bile ülkelerine, vatanlarına dönemez durumdadır. Mültecilerin geri dönüş hakkı denilen olayın kökeninde de burası vardır. Şu anda birçok Filistinli dünyaya yayılmış durumda. Bugün Filistin halkı deyince yaklaşık 14 milyonluk bir nüfustan bahsediyoruz. Bunun yarısından fazlası mülteci konumunda. Komşu ülkelerde kendilerinin geri dönüş hakkına izin verilmiyor. Çünkü onların bulunduğu bölgelerde, işgal bölgeleri bütün giriş çıkışları kontrol ettiği için işgal yönetimi Filistin'de bu yönde karar aldı. 1952 yılında BM'de alınan karara göre, mültecilerin geri dönüş hakkı tanındı. Fakat hiçbir zaman İsrail bu kararı kabul etmedi ve hala o mültecilerin geri dönüş hakkı yaklaşık 74 yıldır engellenmeye devam ediyor. 1948' den sonraki süreçte, Filistin'i tam olarak ortadan kaldırmak noktasında ciddi çabalar harcadılar. Meseleyi mülteci

meselesi, insani mesele gibi pozisyonlara düşürdüler. Oradaki yaşananları bir insanlık trajedisi olarak ele almaya yönelttiler toplumları. 1950 'lerin sonunda ve daha sonraki dönemlerde de yaşanan bu sarsıntılar sonrasında kendi toprakları üzerinde İsrail adı verilen bir varlığın kurulmuş olması, tehcir girişimleri, katliamlar sonrasında Filistin halkı kendi saflarını oluşturmaya başladılar. Daha sonra ulusal direniş hareketleri oluşturmaya başladılar. Fetih ve diğer benzer hareketler kurulmaya başlandı. Ardından 1965 yılında Filistin Kurtuluş Örgütü kuruldu ve kendisini o dönemde Arap ülkelerinin nezdinde Filistin halkının tek meşru temsilcisi konumuna getirdi. Filistin halkının sözcüsü konumuna geldi. Filistin halkı adına konuşabilen tek yetkili haline gelebildi. Çünkü topraklarımızı kaybettik ve sağda solda verilen sözlerin hiçbiri yerine getirilmedi. O dönemde Filistin halkını temsil edecek, Filistin halkının sorumluluğunu üstlenecek yapılanma yoktu ve meselenin ortaya çıkmasıyla beraber bu Filistin mücadelesi yeni bir döneme ulaşmış oldu. Kolay değildi o dönemler. Temel amaç, Filistin meselesini insani bir mesele ya da yardım etme, trajediyi çözme meselesinden çıkarıp, bunun siyasi ayrıcalık kazanma ve haklarını geri alma mücadelesine dönüşmesine neden oldu ve bunun uluslararası bir mesele olmasından dolayı şu anda hala da o konumunu koruyor. Birleşmiş Milletler'in Filistin halkına karşı sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda çağrıda bulunmakta bu kapsamda. Yani biz bunu sadece laf olsun diye söylemiyoruz. Bu kurumlar fiili olarak sorumludur bu durumun ortaya çıkmış olmasından. Bu meselenin bu şekilde dönüşmesinden, alınan taksim kararının uygulanmamasından ya da benzer diğer sözlerden doğrudan sorumludur. Uluslararası toplum bu taksim kararı alındığı zaman iki devlet kurulacağı vaadinde bulunmuştu. Bir Yahudi devleti ve bir Filistin-Arap devleti kurulacağı yönünde. Birinci devlet kuruldu ama ikinci devlet kurulmadı. Birleşmiş Milletler kendi ahlaki sorumluluğunu üstlenerek bu kararın uygulanması yönünde gereken adımı atması lazımdı ki kararının öngördüğü buydu. Daha sonraları farklı dönemlerden geçti bu süreç. Filistin Kurtuluş Örgütü birtakım kararlar alınmasında başarılı oldu ve Filistin halkının tek meşru temsilcisi olduğuna dair konumunu pekiştirdi. 1974 yılında Arap Birliği'nde böyle bir karar da alındı. Filistin halkının temsilcisi olarak kabul edildi ve bunun gereğince diğer devletler tarafından Filistin Kurtuluş Örgütü ile Filistin halkının temsilcisi olarak artık ilişki kurulmaya başlandı. BM Genel Kurulu da aynı şekilde Filistin Kurtuluş Örgütü'nü Filistin'in tek meşru temsilci olarak kabul etti. O dönemdeki başkanı Yaser Arafat da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda, New York'ta ünlü konuşmasını yaptı ve "Ben buraya bir elimde zeytin dalı diğer elimde tüfekte geldim. Elimdeki bu yeşil zeytin dalı hiçbir zaman düşmeyecektir" demişti. Filistin halkı barışsever bir halktır ama maalesef karşı karşıya kaldığı zulümlerden dolayı direnmek zorundadır. Uzatılan ellerin geri çevrilmemesi gerekirdi ama maalesef bunun öncesinde de İsrail, işgal edilmiş Filistin topraklarındaki hakimiyetini pekiştirmişti. 1967 savaşında da aynı şekilde bu hakimiyetini pekiştirmiştir. O dönemde Arap Devletleri'nin gücünü kaybetmiş olmasından sonra Kudüs-ü Şerif ve Batı Şeria'da Ürdün'ün kontrolü var. Gazze de Mısır kontrolünde kaldı. İsrail, 1967 savaşında önemli ölçüde Mısır'ın kontrolünü Gazze'den kaldırdı. Aynı şekilde Batı Şeria'daki Ürdün kontrolünü de o savaştan sonra ortadan kaldırmayı başardı. Denizden nehire Siyonist devlet amacına bir adım daha yaklaşmış oldu. Böylece 1967 savaşından sonra Filistin halkı tümüyle işgal altında kalmaya başladı. Ama halk hiçbir zaman teslim olmadı, mücadelesini

sürdü. Bazıları kısmen bu işgalci varlığa karşı direniş şeklinde sahada yürütülen mücadelesi ile bunu gösterdi ve aynı şekilde siyasi mücadelesini uluslararası düzlemde yürütmeye devam etti. Uluslararası toplumla iletişim kurarak, bu mazlum halkın kaybeden haklarının iadesi için, bu süregelen tarihi zulmün ortadan kalkması için çaba harcadı. Bu durum halen devam ediyor. Uluslararası Güvenlik Konseyi'nde de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda bu durum devam ediyor. Hatta 1967 savaşıdan sonra yani İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'yi ele geçirmesinden sonra Yahudi varlığının bu topraklardan geri çekilmesine yönelik, Güvenlik Konseyi'nden çıkan ünlü bir takım kararlar vardır. Ama İsrail halen bu kararlara uymuş değil. Hiçbir zaman da uymadı, geri çekilmeyi reddetti. Filistin Kurtuluş Örgütü Liderlerinin, siyasi çözüme varılması ve çatışmaların sona erdirilmesi yönündeki çabaları devam ediyor. Uluslararası Güvenlik Konseyi'nde de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda da bu durum devam ediyor. Hatta 1967 savaşıdan sonra yani İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'yi ele geçirmesinden sonra güvenlik konseyinden çıkan Yahudi varlığının bu topraklardan geri çekilmesine yönelik önemli birtakım kararlar var. Ama İsrail hala bu kararlara uyumuş değil. Hiçbir zaman uymadı. Geri çekilmeyi reddetti. Bu durum 1988 yılına kadar devam etti. Bu yıllar boyunca Filistin halkı ve Filistin Kurtuluş Örgütü liderleri, İsrail'in ülkelerindeki varlığını reddetti. Bu bir işgal varlığıdır ve İsrail bir işgal devletidir. Bu topraklar üzerinde hiçbir tarihsel hakkı yoktur. Bu topraklar Filistin halkına aittir ve Filistin kendi devletine ve hakimiyetine sahip olmak zorundadır. Yahudiler ve Hristiyanlar aynı şekilde bu topraklarda yıllar boyunca yaşadılar onların da hakkı vardır. Burada dini bir hedef alınması söz konusu değildir. Belli bir ayrımcılık söz konusu değildir. Şu ana kadar da olmadı. Mesela Filistin içerisinde İsrail'in varlığını reddeden hatta Filistin'de yaşayan Filistinli Yahudi gruplar da var. Bunlar sıradan insanlar. Kendilerinin Filistin Yasama Meclisi'nde ve Filistin Parlamentosu'nda Filistin'deki Filistinli Yahudi topluluğunu temsil eden bir temsilcileri vardır. Onlar da Siyonizm düşüncesini ve hareketini reddederler. Yahudilerin kendi istekleri ve beklentileri olabilir. Bu noktada bir araya geliyorlar. Herhangi bir Filistin halkına karşı bir sorun olduğunda hemen çıkıp Siyonist hareketi eleştiren, kınayan gösteriler yapabiliyorlar.

Her hâlükârda diyebiliriz ki Filistin halkının mücadelesi 1980'li yılların sonuna kadar devam etti. Bu süreçte Filistin Kurtuluş Örgütü üzerinde hedeflerin değiştirilmesi noktasında ciddi bir baskı oluştu. Filistin halkının, direnişi tüm Filistin çapında sürdüremeyeceği, İsrail'in bir hakimiyet haline geldiğini ve artık siyasi bir çözüme varılması gerektiği konusunda birtakım baskılar yapıldı. Yeni bir çözüm süreci başlatılması gerektiği ve artık iki devlet kurulması gerektiği yönünde baskılar yapıldı. İsrail devletinin 1948 yılındaki işgal ettiği sınırdaki kalması ve diğer tarafta 1967 yılında işgal edilen topraklar üzerinde de Filistin devletinin kurulması üzerine birtakım baskılar yürütüldü. Uluslararası toplum, Arap ülkeleri hatta dünya ülkelerinin birçoğu bu çerçevede konuşuyorlardı. Filistin Kurtuluş Örgütü'ne verilen sözler karşısında bütün Filistin'i temsil eden Filistin Ulusal Konseyi 1988 yılında toplandı ve bağımsızlık bildirgesi denilen bir belge çıkarıldı. Bu belgeye göre Filistin, mücadelesine Uluslararası toplumla iş birliği yaparak devam edecek ve 1967 yılında işgal edilen topraklar üzerinde ayrı bir Filistin devletinin kurulması onaylanacaktı. Bu da Batı Şeria ve Gazze demek. Filistin'in bu topraklar üzerine kurulması üzerine yeni bir hedef belirlendi. Bu çerçevede yeni bir varlık kapısı açıldı. Birleşmiş

Milletler himayesinde Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail arasında birtakım görüşmeler başlatıldı. Birçok Avrupa Ülkesi normalde Filistin Kurtuluş Örgütü'nü terör örgütü olarak kabul ederken artık bu yeni bir döneme başladık.

Özetle, 1990'lı yılların başında Birinci Körfez Savaşı'nın başlamasıyla İran'ın Kuveyt'i işgal etmesiyle başlayan savaştan sonra Filistin'in durumunda da değişiklikler oldu. Böylelikle Filistin meselesi ile Kuveyt meselesi arasında birtakım ilişkiler kurmaya çalışanlar oldu. Amerika yönetimi o dönemde Kuveyt meselesi çözüldükten sonra Filistin meselesinin de çözüleceği yönünde açıklamalarda bulundu. Körfez Krizi sona erdikten sonra siyasi hareketlenmeler başladı. Uluslararası bir barış konferansı düzenlenmesine karar verildi. 1991 yılında bir toplantı yapıldı. Buna göre önemli bir uluslararası katılımı yeni bir süreç başlatıldı ve bu soruna acil bir çözüm bulunması yönünde çabalar başlatıldı. Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail hükümeti arasında 1993 yılında Oslo Anlaşması imzalandı. Oslo Anlaşması sürekli bir anlaşma veya bir barış anlaşması değildi. Sadece bir ön mutabakat gereği idi. Beş sene geçerli olacak şekilde hazırlanmıştı ve bu süreçte Filistin Toprakları üzerinde bir Filistin Devleti kurulması yönünde çabalar harcanacağı ifade edilmişti. Beş yılın sonunda meselenin kesin bir çözüme ulaştırılması ve bağımsız bir Filistin Devleti'nin kurulması yönünde adımlar atılması kararlaştırılmıştı. Dönemin İsrail Başbakanı İzak Rabin bu anlaşmayı imzalamak için gitmişti ve "cesur barışçı" olarak tanımlanmıştı. Bu bir takım aşırı fanatik Yahudi grupları öfkelenirdi. Onlar hiçbir zaman bunu kabul etmediler. Denizden nehre Filistin topraklarının kendilerine ait olduğunu ifade ettiler. Bu yüzden bu tür fanatik Yahudi gruplar Rabin'nin Oslo Anlaşmasını imzalamasından rahatsızlık duydular ve 1995 yılında Başbakan İzak Rabin'e bir suikast düzenlediler. İzak Rabin, Yahudi bir fanatik tarafından öldürüldü. Yahudiler arasında çok farklı aşırı örgütler var. Filistinliler için hiçbir hakkı kabul etmeyen ve Filistinliler karşısında savaşan gruplar bunlar. Bu fanatik fundamentalist Yahudi düşüncesine sahip olanların birisi tarafından İzak Rabin öldürüldü. Ardından bu siyasi süreç açısından bir altyapı oluşturulmuştu. Çünkü Rabin'e suikast düzenleyenler aslında barış sürecine suikast düzenlemişlerdi. Bunu yapan bir kişi değil bu bir ekoldür. Bunu bir akım gerçekleştirmiştir.

Fanatik Yahudi kesimin, aşırı sağcı hareketlerin güçlenmesi yıllar sonra Filistin içerisinde barış sürecinin ciddi bir şekilde fitilini hazırlamaya başladı. İmzalanan bütün anlaşmaları sabote etmeye yöneldiler. İsrail toplumu bir bütün olarak sağcılaşmaya başladılar. Bunun sonucunda bugün karşı karşıya kaldığımız durumlar ortaya çıktı. İsrail içindeki seçimlerde geçmişte olduğu gibi aşırı sağcılar ve solcular gibi merkezdeki ayırım biraz daha azaldı. Şimdi daha çok yeni sağcılar ve aşırı sağcılar öne çıkmaya başladılar. İsrail toplumu artık bu niteliğe kavuşmuş durumda. Bu aşırı sağcı gruplar Filistin halkının hiçbir hakkını kabul etmiyor, yapılan bütün anlaşmaları reddediyor. Nihai bir çözüme ulaşılması yönündeki müzakereleri de kabul etmiyorlar. Oslo anlaşmasının öngördüğü geçiş süreci gibi süreçleri de kabul etmiyorlar.

Aşırı fanatik gruplar bunun üzerine yerleşim yerlerini işgal etmeye başladılar. Filistin halkının batı Şeria'da yerleşmeye çalışmasını engellemeye ve kendilerine batı içerisinde ve birçok yerde yerleşim yerleri inşa etmeye başladılar. Bu geçici durumu ortadan kaldırmak ve bu süreci engellemek için çok ciddi çaba harcadılar. Bu yerleşim yerleri o yüzden çok ciddi bir sorun olarak görülüyor. Çözüm sürecinde iki devletli çözüm yönünde adım atılması bu çerçevede

biraz daha zorlaşmış durumda. Bu çerçevede, Filistin sorununa adil bir çözüm bulunması yönünde dörtlü bir yapı oluşturuldu. Bu Filistin halkının kendi devletine yönelik haklarını savunması için bir çalışmaydı fakat İsraililerin bu şiddeti ve fanatizmi karşısında bunların uygulanabilirliği beklenilebilir değil. Şu anda süregelen süreçte Filistin topraklarının bir bütün olarak tanınması gerekirken maalesef çok daha zorlu bir süreç içerisindeyiz. Bütün bu yaşananlardan sonra Beyaz Saray ve Trump Yönetimi, Evanjelist Hristiyanlık anlayışı çerçevesinde yeni birtakım ilkeler getirmeye başladı. Sağcılar desteklemeye başladılar. O dönemde Amerikan yönetimi, İsrail'e çok ciddi destekler, ücretsiz hediyeler vermeye başladı hatta İsrail'in Suriye'deki Golan Tepeleri'ni ele geçirmesine hak tanıdılar. Kudüs'ün İsrail'in başkenti olmasına ve AB'de Büyükelçiliğinin oraya taşınmasına yönelik kararlar yürürlüğe soktular. Maalesef Amerika yönetimi bütün gücüyle Arap ülkelerinin İsrail ile ilişkilerini normalleştirmeye yönelttiler. Artık İsrail'i normal bir devlet olarak görmeleri ve artık karşı konulamaz bir yapı olarak tanıtmaya devam ettiler. Bu normalleşme süreci devam ediyor. Barış girişimi, Araplar tarafından kabul edilmiştir. Bu çözüm yöntemi, İsrail'in 1967'de işgal ettiği topraklardan geri çekilmesi üzerine bir çözüm önerisinde bulunmuştur. Fakat bu gerçekleşmedi.

Maalesef bazı ülkelerin Amerikan baskısına karşı aciz olmasından dolayı bu normalleşme süreçleri İsrail'in geri çekilmesini beklenmeden gerçekleşmeye başladı. Bu, İsrail'in hiçbir zaman hak etmediği bedava bir hediye idi. Yani işgal ettiği topraklardan çekilmeksizin çözüm sürecinin başlatılması adeta bir ödül gibi oldu. Aynı şekilde Filistin halkının inancını ve direncini kırmaya yönelik bir adımdı. Bildiğiniz üzere İsrail'in projesi, Filistin Toprakları üzerine kurulmuş bir projeydi ve büyük bir projeleri var. İsrail'in parlamentosunun kapısında ne yazıyor? "Fırat'tan Nil'e kadar senin vatanındır ey İsrail" diye yazar. Yani ortada daha büyük bir proje var. Sadece Filistin Topraklarıyla sınırlı kalacak bir yaklaşım yok ama Filistinlilerin bu kararlı duruşu ve onlarca yıldır süregelen bu kararlı direniş sayesinde İsrail istediği hakimiyeti elde edemeyecek. Umarız ki bu büyük proje başarılı olamayacak. Bizler şu anda hiç kolay olmayan bir süreçten geçiyoruz. Filistinlere karşı kullanılmaya çalışılan aşağılık pozisyona, bütün bu baskılara, uluslararası toplumun göz yummasına rağmen bizler Filistinliler olarak yolumuza devam edeceğiz. Hedeflerimizi sürdüreceğiz, direnmeye devam edeceğiz. Topraklarımızın ve halkımızın haklarını savunmaya devam edeceğiz.

Uluslararası toplumlardan bahsederken Filistin meselesinde meydana gelen olaylar sonucunda özellikle Rusya Ukrayna Savaşı'nda meydana gelen görüntüleri hepimiz görmüşsünüzdür. Ülke olarak bunları yaşadık ve herkesten çok daha iyi anlıyoruz. Savaşın ne demek olduğunu, bu tür katliamların ne olduğunu iyi biliyoruz. Fakat uluslararası toplum Rusya'ya karşı alması gereken tavır nasıl gösterdiyse ve bunu bir işgal olarak tanımladıysa aynısını Filistin'de de yapmalıydı. Filistin halkı aynı zulümleri on yıllardır yaşıyor ama maalesef ne Avrupa ülkelerinden ne Amerika'dan, Ukrayna'yı savunan seslerin benzerini hiç duymadık. Ne İsrail'e yaptırım uygulandı, ne işgalci olarak tanımlandı ne de zulümlerine karşı bir engelleme yoluna gidildi. Aksine desteklendi ve teşvik edildi. Rusya'ya yapılanlara hiçbir şekilde benzer bir uygulama yapılmadı. Bu da batı ülkelerinin çifte standart uyguladıklarının apaçık bir alameti. Aslında uygulanan uluslararası kriterlere uyulmadığı gösteriliyor.

Bizim halkımız kendi meşru müdafaa haklarını talep ediyor. Filistin halkı şu anda bir adalet meselesi, bir ahlak meselesi olarak kalmaya devam ediyor. Biz Yahudi lobisinin ne kadar güçlü olduğunu biliyoruz bazı milletlerin Filistin halkıyla dayanışma içerisinde olduğunu da görüyoruz. Bu çerçevede hiç kuşkusuz Türkiye onlardan birisi. Türkiye'nin dost ve kardeş olarak gösterdiği tavrı takdirle karşılıyoruz. Filistin meselesi bir vicdan meselesi olarak kalmaya devam edecek. Birleşmiş Milletler içerisinde hatta Amerika ve Avrupa halkları içerisinde bile yapılan tepki gösterilerinin hepsi Filistin meselesinin daha iyi bir şekilde algılanmaya başladığını gösteriyor. Filistin meselesine karşı uluslararası bir empati var. Çünkü çok iyi bir şekilde biliniyor ki Filistin halkının mazlumiyeti bütün sınırları aşmıştır. Bu meselenin mutlaka çözülmesi gereken bir mesele olduğu kavranmış durumda. Çağdaş tarihteki en karmaşık problemlerden biri olarak kalmış durumda.

Daha fazla uzatmak istemiyorum. Önemli noktalara değinmeye çalıştım. Bu konuşmamda nereden başlayıp nereye geldiğimiz konusuna değinmeye çalıştım. Zor bir süreçten geçiyoruz. Bizler inançlı, davasına sahip çıkan bir halkız. Filistinliler olarak Mescid-i Aksa'ya ve mukaddesatına sahip çıkıyoruz. Onu emanet olarak görüyor ve bu şekilde tavır sergiliyoruz. Biz kimseye saldırmaktan, kimsenin kanını akıtmaktan yana değiliz. Kimseye zarar vermektan yana da değiliz. Huzurlu mutlu ve istikrarlı bir şekilde yaşamak isteyen bir halkız. Kendi Toprakları üzerinde özgür bir şekilde huzurlu bir şekilde yaşayan bir millet olmak istiyoruz. Halkımızın istediği de geçmişte olduğu gibi şu anda da benzer bir istikrar sağlanması. Uluslararası toplumdaki istediğimiz de aynı şekilde Güvenlik Konseyi'nde Güvenlik Genel Kurulu'nun uluslararası meşru kabul edilen programların, uygulanmasını istiyoruz. Aldığınız kararları uygulayın diyoruz. Bu uluslararası kurumlar Filistin halkına karşı insafı ve adil olmak zorunda ama maalesef 60'ın üzerinde karar alınmasına rağmen tek bir karar bile şu ana kadar uygulanmadı. Neden uygulanmadı? Çünkü İsrail hiçbir kararı uygulamaya yanaşmıyor ve onlar da bunu kabul ediyorlar. Hiçbir hareketine karşı bir tepki veya yaptırım olmuyor kendisi bir siyasi koruma kalkanı altında zaten. Dolayısıyla kendisini bir karar almak zorunda hissetmiyor. Bizler Filistinliler olarak asla vazgeçmeyeceğiz. Hiç kuşkusuz kendi bayrağımızı kaldıracağımız günlerin olduğunu biliyoruz. Geçen on yıllar boyunca hiçbir şekilde halkımız teslim olmadı ve mücadelesini sürdürecektir, çabalamaya devam edecek. Haklarını elde edinceye kadar devam edecek. Topraklarımızda huzurlu ve istikrarlı bir şekilde yaşayacağımız günlerin özlemi içerisindeyiz. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Soru: Öncelikle size çok çok teşekkür ederim akademimize geldiğiniz için. İki sorum var, birinci sorum; Filistin ve İsrail ile alakalı iki devlet düşüncesi hakkında ne düşünüyorsunuz? İkinci sorum şu; BM'nin görüşünü, yaklaşımını nasıl değiştirebiliriz? Filistin ve İsrail arasındaki sorunun çözümü noktasında uygulanmasını nasıl sağlayabiliriz? Teşekkür ederim.

Büyükelçi: Sorunuz için teşekkür ederim. İki devlet düşüncesi konusunda şu an en önerilen çözüm bu. Uluslararası bir uzlaşma var bu konuda. 1967 sınırına özel bir Filistin Devleti ve mevcut olan İsrail Devleti. Bizim açımızdan acı verici bir çözüm olarak görüyoruz. 1967 savaşından önce bizim %22'lik bir ara yüz ölçümüne sahip olunması öngörülüyordu. %78'lik bölümü de İsrail ele geçirmişti. Bu acı verici bir durum, kesinlikle adil ve insafı bir yaklaşım değil. Bütün bunlara rağmen Filistin tarafı bunu kabul etti ve bunun başarılı olması için uluslararası toplum çaba

harcadı ama bütün bizim bu acı verici kararı kabulümüze rağmen İsrail hala bu çözümü reddetmeye devam ediyor. İsrail şuna inanıyor; Akdeniz ile Ürdün devleti arasında hiçbir bölgenin verilmesini kabul etmiyor. Tek bir devlet olmasını istiyor oda İsrail Devleti. Filistin halkına hiçbir şey vermek istemiyorlar. O yüzden reddediyorlar. Filistinlilerin burada azınlıklar şeklinde yaşayabilirler, küçük topluluklar şeklinde yaşayabilirler ama kendilerine bir devlet verilmesini İsrail asla kabul etmiyor. Ya da küçük azınlıklar şeklinde küçük oturma bölgeler halinde yaşamalarını istiyor ama tam bağımsızlığa sahip bir devlet olmalarını asla istemiyorlar. O yüzden böyle bir çözüme yanaşmıyorlar. Uzun süredir devam eden mücadelenin sonucunda varılan bu noktada Filistin halkı, özgürlüğü huzurlu bir şekilde yaşamak istiyor. Ama Kudüs-ü Şerif ve Batı Şeria'da kendisine ait topraklarda bir devlete sahip olmak istiyor. Biz bunu kabul ediyoruz. Yani bunu kabul etmemize rağmen ve bu yönde siyasi programlarımızı yürütmemize, kendi kurumlarımızda bunu yönetmeye çalışmamıza rağmen uluslararası toplum ve İsrail hükümeti doğrudan bu İki Devletli çözüm planını bile reddediyor. Ve hiçbir çaba harcamıyor bu yönde. Uluslararası toplumda bu çözümün kabul edilmesi yönünde bir baskı uygulamıyor. Çünkü onların bakış açısına göre tek bir devlet olmalı. Filistinliler için hiçbir devlet olmamalı. Hatta şu anda iki devletli çözümün uygulanabilir olmadığını özellikle yerleşim yerlerinde şu anda altı yüz bin yerleşimcilerden dolayı yani onların adeta kanser hücreleri gibi Batı Şeria bölgesini sardığından görebiliriz. Yani aslında iki devletli çözümün uygulanabilir olmadığı yönünde bir kanaat var. Ama bizim bunu tek devlet olarak kabul etmemiz de mümkün değil. Burada tüm halkın İsrail hâkimiyeti altında güya demokratik bir devlet altında azınlıklar şeklinde yaşamasını ifade ediyorlar ama onların elde etmeye çalıştıkları şey, bu bahsedilen çözüm önerisi bazılarının göre ideal bir çözüm olabilir ama İsrail'in istediği bu değil. Onlara göre iki devletli çözümün tek devletli çözümden aslında daha kolay olması lazım. Çünkü Filistin'in tamamı alındığı zaman demografik değerleri kalır. Demografik dağılımdan dolayı çoğunluğunun kaybedilme riskiyle karşı karşıyalar. Tek Devlet çözümü aslında onlar için görüldüğü kadar da avantajlı değil aslında ama bunu rağmen savunmaya devam ediyorlar. Teokratik bir devlet arayışındalar. Demokratik değil Teokratik tek bir İsrail Devleti arayışındalar. Dolayısıyla tabii ki bu çözümü reddedecekler.

BM'ye gelince onla alakalı sorunuza gelecek olursak, nasıl değiştiririz, nasıl o sorunu çözüme yöneltebiliriz? BM doğrudan sorumludur bundan. Bir karar alındığı zaman o dönemde doğrudan alınan kararın uygulanması yönünde çaba harcaması gerekirdi. Çünkü BM'nin İsrail'i devlet olarak tanıması, BM'nin Genel Kurulunda taksim kararıyla oldu. Dolayısıyla BM, İsrail'in tanınmasının, kabul edilmesinin yolunu bu taksim çözümünü uygulamaktan geçtiği şeklinde bir dayatmaydı ama böyle bir uygulamada yapılmadı. Şuan ki gözlerindeki kapaklar taksim kararını görmezden geldiler. Görüyoruz ki maalesef uluslararası toplum, çifte kriterler uyguluyor. 7. Madde uyarınca BM Misakinin, BM bu karara uymazsa bunun cezalandırılması öngörülebilir. Birçok ülke hakkında aldığı kararların uygulanmaması halinde bunlara karşı hemen harekete geçilebildi. Fiili olarak harekete geçilebildi. Ama mesele Filistin'le, İsrail'le alakalı olduğu zaman böyle bir dayatma söz konusu olmuyor. Böyle bir çifte standart uygulandığını görüyorsunuz. Filistin meselesinde tek bir kere bile hiçbir dayatma uygulanmadı şu ana kadar. İsrail bu dayatma uygulamama durumundan dolayı bir takım yaptırıma maruz

kalması yönünde sözler verilmiş olmasına rağmen bugüne kadar tek bir kere bile uygulama olmadı.

CB Erdoğan'ın dediği, Dünya 5'ten büyüktür aslında çok doğru bir noktaya işaret ediyor. Şu anda ahlaki olmayan bir dünya sisteminden bahsediyoruz. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan yeni şartlar çerçevesinde ortaya konulmuş, devletlerin kendi çıkarlarını esas aldığı güçlü devletlerin bir araya geldiği ve dünyaya bir nizam vermeye çalıştığı dönemden sonra ortaya çıkmıştır. Ve bu aynı sistem İsrail'i koruyan bir yapılanmadır. İsrail'in de ne ahlaki bir temeli var ne insafli bir temeli var. Bütün bu dünya düzenin yapısından dolayı böyle devam edeceğini bekleyebiliriz. Bunun bizim lehimize olacağını pek zannetmiyorum.

Soru: Merhabalar, hoş geldiniz öncelikle. Hayırlı Ramazanlar diliyorum. Ben Aslı Nur Çanakçı, şu an yüksek lisans öğrencisiyim. Aynı zamanda burada Araştırmacı Yetiştirme programı kapsamında eğitim alıyorum. Benim sorum şu: yakın zamanda İsrail Cumhurbaşkanı Türkiye'yi ziyaret etti ve yakın ilişkiler kuruldu. Daha doğrusu en azından yakınlaştılar Türkiye ve İsrail. Bunu bölge ve Filistin için nasıl değerlendiriyorsunuz? Teşekkür ederim.

Büyükelçi: Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkiler yeni değil. Türkiye ile İsrail arasındaki normalleşme süreciyle, İsrail ile bazı Arap ülkeleri arasındaki normalleşmeyi ayırt ediyoruz. Diplomatik ilişkiler tarihine bakıldığında Türkiye ile İsrail arasında 1949 yılına kadar dayanır. Karşılıklı büyükelçilikler vardı, diplomatik ilişkiler başlatılmıştı ve bazı dönemlerde farklı düzeylerde alt derecelerde olsa da bu ilişkiler süreliydi. Bu Türkiye'nin yönetimiyle alakalı bir durum. Türkiye siyasi, dış politik ilişkileriyle alakalı bir durum. Biz Türkiye'nin tutumuna güveniyoruz. Türkiye'nin dış politikasına güveniyoruz. Filistin'i desteklediğine inanıyoruz ve İsrail ile olan bu ilişkileri Filistin'le olan dostluğunu etkilemeyeceğini düşünüyoruz. Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkilerinde önceki yıllarda gerginlik yaşandı ve bu yaşanan Filistin Davasıyla Filistin halkını desteklemesiyle bağlantılı bir durumdu. Tabi ki uluslararası düzende pek çok değişimler meydana gelir. Bölgede de birçok değişim meydana gelmekte. Bu tür değişimler politikaların yeniden gözden geçirilmesini politik karar vermenin değerlendirmesini gerektirir. Birçok dosya birçok mesele, parametre bu kararların alınmasında etkilidir. Sadece Filistin meselesi değil. Mesela Doğu Akdeniz bölgesini ilgilendiren meseleler gibi farklı konularda ilişkilerin geleceğini etkiler. Türkiye'nin ulusal güvenliği konusu ya da bölge stratejik durumu gibi bütün bu parametreler hükümetlerin dış politika adımlarını değiştirir. Biz her ülkenin kendi egemenlik hakları olduğuna inanıyoruz. Türkiye iki ülke ile de ilişki kurabilir. Bizim devletlerden isteğimiz bu ilişkilerini zalimin mazluma karşı desteklemek şeklinde olmaması yönünde. Türkiye Filistin halkının yanında olduğundan dolayı Türk halkının Filistin davasını her zaman destekleyici konumunda olduğundan bizler eminiz. Türk halkının da Türkiye'nin de bu durumda olduğundan eminiz ve bizlere desteklerini, dayanışmalarını sürdüreceğine inanıyoruz. Gelişmeler ne olursa olsun bu desteğin süreceğine inanıyoruz. Bizler bunların bu değişimlerinde siyasal süreçlerle bağlantılı olduğuna inanıyoruz. Biz Türkiye yönetiminin hikmetine inanıyoruz. Bu Türkiye'nin tutumun da herhangi bir kuşku duymuyoruz. Devlet bazında, parti bazında ve halk bazında bu desteğin süreci inanıyorum. Teşekkür ederim.

Soru: İsmim Abdullah, Afganistanlıyım. Benim sormak istediğim arkadaşımın sorduğu sorulara benzer bir soru olacak. Çok kısa bir soru ama bir altyapısını ifade etmek istiyorum. Benim gibi

herhangi bir Müslüman Türkiye'yi İslam ümmetinin bir kurtarıcısı olarak görüyor. Bizler çok iyi biliyoruz ki Türkiye'nin her zaman İslam'ı Müslümanları destekleyen bir tutumu savunduğunu görüyoruz. Ama bu son dönemde tanık olduğumuz durum şu ki, Türkiye yönetimi İsrail Cumhurbaşkanı'nı ağırladı. Bu benim için bir soru işaretini gündeme getiriyor. Benzer bir sorun ama ben biraz daha spesifik sormak istiyorum. Türkiye İsrail'i Filistin'in üstünde tuttu anlamına geliyor mu bu?

Büyükelçi: Çok teşekkür ediyorum bu soru için. Tabi ki ben öyle olduğunu düşünmüyorum. Türkiye'nin tutumu sabit olarak kalacaktır. Filistin halkının haklarını destekleyici olmaya devam edecektir. Türkiye'nin Filistin ve İsrail arasında bir tercihi var mı? Hayır, ben böyle olduğunu düşünmüyorum. Bildiğimiz, tanıdığımız Türkiye cesareti ile bilgisi ile her zaman Filistin tarihinin doğru tarafında yer alacaktır. O da hak sahibinin yanında yer almaktır, mazlumla birlikte olmaktır. Türkiye'nin tercihleri, geçmişte de böyle oldu her zaman. Gördük ki güçlü bir şekilde cesaretle mazlum halkların yanında yer aldığını gördük. Nadir bir cesaret örneği gördük. Zalim kuvvetleri eleştirirken de böyle gördük. Sadece Filistin değil birçok meselede Türkiye'nin bu durumunu gördük ama siyaset biliminde bazen ülkeler, liderler, bazı taktik adımlar, bazı siyasi adımlar atmak zorunda kalabilirler. Bu siyaset biliminde mevcuttur. Ama bu ülkelerin aleyhine ya da o halkların aleyhine olmamalıdır. Sayın Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları ve halk kesimleri hepsi Filistin meselesinin merkezi bir mesele olduğu konusunda görüş birliği içerisindedir. Dolayısıyla herhangi bir Türk liderin bu çerçevenin aksine bir şekilde hareket etmesi beklenemez. Türk halkının beklentileri doğrultusunda hareket etmesi beklenir Filistin meselesi merkezi noktasında. Ama dediğiniz gibi bazı adımlar bir takım taktik adımlar atılabilir dış politikadaki gerekliliklerinden dolayı mevcut konjonktürel durumlara göre değişebilir bu. Biz Türkiye'nin siyasi gücüne inanıyoruz. Bu genel olarak bölgeden bahsediyoruz. Karmaşık bir bölgede yaşıyoruz. Bu arada kozmopolit bir bölgede yaşıyoruz, çok ciddi ve hızlı dinamik değişimlerin yaşandığı bir süreçten bahsediyoruz. Bugün bizler yeni bir süreçte yaşıyoruz. Rusya Ukrayna savaşının öne çıktığı yeni bir kapı açıldı aslında. Uluslararası durumun değişkenlik gösterdiği bir durumda olduğunu görüyoruz ve muhakkak ki bu durum öyle ya da böyle bir şekilde yeni dünyanın düzeni ve güvenliği konusunda birtakım değişikliklere neden olacaktır. Elbette ki bütün bu değişkenleri dikkate alarak dış politikanızı belirlersiniz. Kısaca söylemek gerekirse, Türkiye'nin bu tercihi her zaman haklı taraftan yana olmuştur.

Soru: Sorumu İngilizce sormak istiyorum. Gazi Üniversitesinde öğrenciyim Pakistanlıyım. Bir Pakistanlı olarak çocukluğumuzdan itibaren biz Filistin meselesini kendi meselemiz olarak görürüz. Biz meseleyi çok iyi bir şekilde biliyoruz. Sorum şu: Bu bir ırkçılık meselesi midir, bu Araplarla ilgili bir durum mudur? Eğer değilse bütün İslam ile alakalı bir durum mudur? Nasıl tanımlamak gerekir sizce? İkincisi de tüm Filistinliler aynı şekilde düşünüyor. Bir tarafta Hamas var, bir tarafta FKÖ var. Bunlar arasında farklı düşüncelere sahip olanlar var. Pakistan'daki, Hindistan'daki, başka ülkelerdeki insanlar bazı Filistinliler ile bir araya gelemiyorlar. Nasıl biz onları destekleyeceğiz? Sizce Filistinliler bir araya gelebilir ve tek bir güç sahibi olabilirler mi acaba?

Büyükelçi: Öncelikle Pakistan'daki dost halkımıza çok teşekkür ediyoruz. Onların desteklerini ve bizim yanımızda olmalarını her zaman takdirle karşılıyoruz. Önemli bir soru. Gerçekten Filistin'deki mesele bir siyasi mesele midir yoksa bir dini mesele midir? Uzmanların bazıları bu meseleyi siyasi olarak bazıları ulusal bir mesele olarak bazıları da dini bir mesele olarak kabul edebilir. Ama bu anlaşmazlık genel olarak Arap-İsrail ihtilafı olarak tanımlanıyordu. Bu farklı şekillerde tanımlara sahip olabilir. Aynı zamanda bir hukuk mücadelesidir de çünkü bunun hukuki boyutu da söz konusudur. Siyasi bir meseledir de çünkü bu siyasi bir ihtilaftır ve siyasi boyutları da söz konusudur. Aynı şekilde bu ulusal bir mücadeledir çünkü bunun ulusal yönleri de vardır. Dini olarak da bunun dini boyutları vardır ve hala sürmektedir. Dolayısıyla farklı boyutlarda ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bazı aşırı fanatik grupların siyasallaşmasının dini bir boyutu tabii ki vardır. Kudüs şehrinin ve bu çerçevede Mescid-i Aksa'nın ortadan kaldırılması yönünde bir hedefleri var. Mescid-i Aksa'nın yerine kendine ait mabetler inşa edilmesi yönünde bir çabaları var. Dolayısıyla bu tür fanatik Yahudi grupların yaptığı bu saldırıların, hem siyasi hem de dini bir yönü olduğu anlamına geliyor. Yani bu çatışmalar geçici ve çok boyutlu. Tüm bu boyutları bir arada bulabilirsiniz. Bu çerçevede meseleye elbette tüm bu boyutlardan bakmak gerekir. Uluslararası açıdan bakıldığında bu bir siyasi anlaşmazlıktır. Bir halkın siyasi hakları ile alakalıdır. Dini haklar konusunda her ne kadar hak ihlalleri olsa da mesela dünkü Cuma namazında maalesef Müslümanlar Mescid-i Aksa da Cuma namazı kılamadılar. Ramazan'ın ilk cuması ve 400.000-500.000 insanın katılımı oluyor ama birçoğu özgürce oraya ulaşamadı ve namaz kılamadılar. Çünkü İsraililer bir takım sınırlamalar getirdiler. Bazı durumlarda 50 ve 60 yaş üstüne izin veriliyor. Dolayısıyla bir dini ibadetlerin yerine getirilme noktasında ve özgürlük yönünde kısıtlamalar olduğu söylenebilir. Bütün bunlara rağmen uluslararası tanımlamaya göre bu bir siyasi bir anlaşmazlıktır. Bahsettiğimiz hak ihlallerinin olmasına rağmen herkesin dini haklarını, ibadetlerini yerine getirebilme durumu olabiliyor. Dolayısıyla meselenin siyasi yönü biraz daha öne çıkmış durumda. Diğer kuvvetlerle birlikte El Fetih ve Hamas arasındaki anlaşmazlık meselesine gelince ebetteki bu üzüntü verici bir durumdur. Hamas ve El Fetih arasındaki anlaşmazlık 2007 yılında meydana gelen ve şu anda da devam eden bir durumdur. Bizlere de zarar veren bir durumdur. Bizim dünyadaki dostlarımız Filistinlilerin birleşmelerini ve tek bir bütün olmasını ve aramızdaki sorunlarımızı çözmemizi bekliyorlar. Çözümlere ortaklaşa karar vermemizi istiyorlar. Tabii ki bu şekilde diyaloglar yürütülmez. Farklı düşünceler, görüşler olabilir. Filistinliler olarak hepimizin farklı hedefleri var ve hepimiz hedef altındayız. İsrail hepimizi hedef alıyor. El Fetih ve Hamas arasında hiçbir ayırım yoktur. İsrail bir ayırım yapmıyor. Onlara göre bütün Filistinliler hepimiz aynıyız. Tabii bizimde böyle bir ayırım içerisinde olmamız lazım. Cenin'de bir şehit ve beş yaralı var. Yine dünkü operasyondan sonra Tel Aviv olayında, Fetih hareketinde bir şehit oldu. Yani hedef alma yönünden onlar açısından bir sıkıntı yok. Herhangi bir ayırım yapmıyorlar. Bizi, bütün Filistinlileri aynı görüyorlar. Ama maalesef aramızda böyle bir ayrışma meydana geldi. Bazı kesimler bu bölünmeyi teşvik ettiler. Özellikle bölgesel kesimler bunu teşvik etti ve zorladılar. Bizim bu ayrışmadan bir çıkarımız yok. Bu sadece İsrail'in çıkarına bir durumdur. Şu an hala bütünlüğün sağlanması yönünde bir çaba söz konusudur. Umarız ki bu çabalar devam edecek ve bir neticeye yakın zamanda varacağını ümit ediyoruz. Bir birliktelik sağlanacağını

ümit ediyoruz ve Filistin seçimlerinin kapsamlı bir şekilde gerek cumhurbaşkanlığı gerekse genel seçimler bağlamında seçimlerin yapılmasını ve uygulanmasını bekliyoruz. Filistin Kurtuluş Örgütü de bu yönde çaba harcıyor. Ama maalesef Kudüs sebebiyle bu seçimler engellendi. Kudüs olmaksızın bu seçimlerin yapılması tabii ki Filistin'in kabul edebileceği bir durum değildir. O yüzden seçimler geçici olarak bir kez daha ertelendi. Uluslararası toplum İsrail'e baskı uygulayıp Kudüs'te seçim yapılması yönünde izin verilmesine yönelik bir baskı uygulanması halinde seçimlerin yapılacağı tarihe kadar ertelendi. Bunun önemli bir geçiş kapısı olacağını düşünüyoruz. Tekrar halka dönüş ve seçimlerin yapılması aynı zamanda cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlerin yapılması yönünde beklentilerimiz söz konusudur. Önümüzdeki günlerde olumlu adımlar atılacağını bekliyoruz. Şunu da işaret etmek isterim. Bu ayrışma ya da anlaşmazlık barış sürecinin hezimetle uğramasının ya da başarısız olmasının sebebi değildir. Çünkü bu ayrışma olmadan önce de barış girişimleri söz konusuydu. İsrail tarafından engellenmişti. Bizler uluslararası toplumdaki dostlarımıza ve kardeşlerimize Arap ve Müslüman ülkelere bu ayrışmanın Filistin meselesinden uzaklaşmak için bir gerekçe olmamasını isteriz. Bunlar geçici ayrışmalardır. Filistin halkı tekrar bir araya gelecektir. Tekrar yurt bütünlüğünü ve birliğini sağlayacaktır ve başarılı olma yönünde birlikte hareket edecektir. Birçok ülke ile benzer ayrışmalar söz konusu ve birçok ülke de farklı görüşler yüzünden farklı yaklaşımları olabiliyor. Önemli olan ortak çıkarlar noktasında bir araya gelebilmektir. Hepinize teşekkür ederim.

Soru: Bu güzel tarihi ders niteliğindeki konuşma için teşekkür ederim. Ben kısaca şunu öğrenmek istiyorum. Hitler'in Almanya'da yaptığı Yahudi soykırımını Filistin üzerinde kurulmaya çalışılan sahte Yahudi devletine halk oluşturmak oraya halkın göç etmesini sağlamak için yapılmış olma ihtimali var mı? Çünkü 1917'de siz de belirttiğiniz gibi Filistin topraklarında Yahudi oranı %7 veya %8 civarındaydı. İngiltere Osmanlı'dan toprakları almıştı ve Yahudilere bir ülke hediye edilecekti ama o ülkeyi ayakta tutacak bir halk yoktu. 1917'den 31 sene sonra İsrail devleti kuruldu. 1948 öncesinde de soykırım yaşandı. Dolayısıyla Hitler'in soykırımını Filistin toprakları üzerinde kurulmaya çalışılan İsrail devletini halk oluşturmak için yapılmış olabilir mi?

Büyükelçi: Soru için çok teşekkür ederim. Konuşmamızın bağlamında Yahudilere verilen sözler konusundan bahsettik. Avrupa kıtasında bir Yahudi sorunu söz konusu olduğunu söylemiştik. 1920 ve 1930'lu yıllarda ciddi bir Yahudi göç dalgası olduğunu ifade etmiştik. Elbette ki burada ciddi farklar var. Ne kadar Yahudi'nin göç ettiği noktasına şu anda değinmek istemiyorum. Ama II. Dünya Savaşı öncesinde ve sırasında meydana gelen olaylar sırasında İsrail devletin hızlandırılması noktasında bu tür durumların kullanıldığını düşünebiliriz. Yani Balfour Deklarasyonu'nun fiili olarak yerine getirilmesi noktasında hiç kuşkusuz buna benzer olayların özellikle II. Dünya Savaşı'nda meydana gelen katliamların ve soykırımların bu Yahudilere karşı bir empati kurulması ve onların Filistin'e göç edilmesi yönünde teşvik edilmesinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Böylece bu süreç hiç kuşkusuz İsrail devletinin kurulmasını hızlandırmıştır ve BM'de kurulması noktasında zaten II. Dünya Savaşı sonrasında bu kurulmuş ve kabul noktasına zemin hazırlanmıştı. Bu bağlantının doğru olduğunu söyleyebiliriz. Bu iki

olay arasında önemli etkiler olduğunu şahsen düşünüyorum. Filistin toprakları üzerinde Yahudi devletinin kurulması yönünde bu katliamların kullanıldığını söyleyebiliriz.

Soru: Aktarımlarınız için teşekkürler. Yüksek Lisans öğrencisiyim. Son verilere baktığımızda İsrail’de askerlerin 4 binden fazla Filistinliyi hapiste tutuklu bir şekilde tuttuğunu görüyoruz. Ayrıca başbakanın silahlanma çağrısı ve Filistinlileri silahsızlaştırma çağrısını da son zamanlarda duyduk. Bu açıklamalar bağlamında bugün ve gelecekteki olacaklar hakkındaki yorumlarınızı merak ediyorum. Teşekkürler.

Büyükelçi: Teşekkür ederim. Hiç kuşkusuz son günlerde yaşadığımız bu olaylar daha ciddi ve daha tehlikeli gelişmelere gebe olduğumuzu ifade ediyor. Ramazan ayındayız ve bu mübarek ve kerim ayda insanlar kendilerini ibadete vermek istiyorlar. Allah’a kulluklarını yerine getirmek istiyorlar. İsrail’in yaptığı sınırlamalar insanların Mescid-i Aksa’ya ulaşmasını ve ibadet özgürlüğünü yerine getirmeleri yönündeki gösterdiği hak ihlalleri söz konusu. İslami ibadetlerin engellenmesi Filistin halkı tarafından tepki ile karşılanacaktır ve tabi ki bunlara suskun kalmak mümkün olmayacaktır. Bu sabah Cenin şehrinde büyük bir askeri operasyon düzenlendi ve şu anda şehitler ve yaralılar var. Bu da çok ciddi öfkeye neden oldu ve tabi ki bu öfke sonucunda bir takım olaylar meydana gelecektir ve gelmiştir de. İsrail hükümeti fanatik İsraililerin önünü açıyor. Önümüzdeki günlerde ramazan ayının ortasına doğru Yahudilerin Pesah Bayramı olacak ve bu süre içerisinde çok ciddi saldırıların olması öngörülüyor. Onların bu bayramı münasebetiyle eğer İsrail hükümeti tarafından kendilerine bayram sırasında Mescid-i Aksa’ya girme izni verilirse bu durum sadece Filistinlileri değil aynı şekilde tüm Müslümanların inancını tahrik edecek bir durum olabilir. Filistin’in ve Mescid-i Aksa’nın savunucuları buna izin vermeyecektir. Dolayısıyla yeni bir şiddet dalgası ortaya çıkabilir. Bildiğiniz gibi Kudüs’te Mescid-i Aksa içerisinde son derece hassas bir durum söz konusu ve Mescid-i Aksa dini bir sembole sahiptir. 2000 yılındaki İntifaları, Ariel Şaron’un Mescid-i Aksa’ya yönelik skandal ziyaretinden sonra başladığını hatırlamak gerekir. İntifada dört yıl hiç durmadan devam etmiştir. Şu anda da bu mübarek ayda fanatik Yahudilerin Mescid-i Aksa’ya saldırması söz konusu olabilir. Biz uluslararası toplumdaki bu yönde İsrail hükümetine baskı uygulamasını ve İsrail hükümetinin sorumluluklarını yerine getirmesini istiyoruz. Müslümanları incitmemek ve tahrik etmemek üzere bu Yahudi fanatiklerin engellenmesi yönünde çaba harcamalarını talep ediyoruz.

Soru: Hoş geldiniz. İsmim Selma. Mısırlıyım. Ekonomi alanında yüksek lisans yapıyorum. Sorum şu; Arap ülkelerinin İsrail ile normalleşmesi sizce Filistin meselesine ileride herhangi bir şekilde hizmet edebilir mi? Arap ülkelerinin normalleşmesi ile başka ülkelerin de bu normalleşme dalgasına katılmasını bekliyor musunuz? Mesela Türkiye’nin yaptığı gibi Türkiye’nin normalleşme adımlarıyla benzer adımların atılması olumlu olabilir mi? Bir diğer sorum da, Filistinliler Arap ülkeleri ya da Arap gençlerinden ne bekliyorlar? Teşekkür ederim.

Büyükelçi: Mısır halkına selamlarımızı iletirim. Normalleşme meselesi konusunda da bir takım farklılıklar var. Ülkeden ülkeye olgudan olguya değişir. Siyasi normalleşme ve bu siyasi normalleşmeden kaynaklanan kültürel ve toplumsal normalleşmeler var. Yani Arapların normalleşmesi son dönemde meydana geliş şekli ve normalleşen devletlerin tavırlarına bakıldığı zaman bu normalleşme tarzı kesinlikle Filistin davasına hizmet etmez. Çünkü ortaya

çıkan rahatsız edici görüntüler, bazı medya elitleri, bazı kültür ve sanat alanlarında öne çıkan kişilerin İsrail'e yaptıkları skandal ziyaretler oradaki yaptıkları turistik geziler, yapılan açıklamalar çok incitici görüntülerdi. Mısır halkının durumu öyle değildi mesela. Camp David anlaşmasında İsrail ile yapılan normalleşmeye rağmen Mısır halkı da hiçbir zaman normalleşme göstermedi. Aynı şey Ürdün'de de geçerliydi. Her ne kadar Vadi Arabe anlaşmasını imzalsada Ürdün halkı da hiçbir zaman böyle bir tutum içerisinde olmadı. Ama son dönemde karşı karşıya kaldığımız bu normalleşme adımları ve adımlarında öyle şeyler görüyoruz ki yani adeta Filistin topraklarında yapılmış yerleşimci ürünlerinin bu Arap ülkelerine ihraç edildiğini görüyoruz. Yani yerleşimcilerin adeta desteklendiğini görüyoruz. Böyle bir normalleşmenin Filistin halkına hizmet etmesi düşünülemez. Yaptıkları şeyler, kendi aralarında kurdukları iş ilişkileri, iş ağı tamamen İsrail'e hizmet edecek şekilde düzenlenmiştir. Arap halkı böyle bir görüntüyü kabul etmez. Bu tür değersiz normalleşmeyi kabul etmez.

Filistin halkı Arap gençliğinden, Arap ülkelerinden neler bekliyor? Hiç kuşkusuz bizler Araplar olarak büyük bir milletiz. Derin köklerimiz var. Biz Araplığımızdan gurur duyuyoruz, Müslümanlığımızdan gurur duyuyoruz. Yaşadığımız normalleşme konusunda yaşamış olduğumuz haksızlıklara rağmen ümitlerimizi kaybetmiyoruz, hayal kırıklığı yaşamıyoruz. Görüyoruz ve eminiz ki Filistin meselesi önceden olduğu gibi halklar tarafından desteklenecek merkezi bir mesele olarak kabul edilecek ve bu vasfını korumaya devam edecektir. Bizler Arap halkları ve Arap gençleri olarak elimizden geldiğince Filistin'de dayanışma ve işbirliği içerisinde olmalıyız. Davamızı savunmalıyız.

Görüyoruz ki bugün dünya ülkeleri kendi aralarında gruplaşmalara gidiyor. Bireysel devlet durumu yok artık. Kültürel, ekonomik, siyasi olsun tüm bu temellerde gruplaşmalar meydana geliyor. Avrupa Birliği'nin, Afrika Birliği'nin ülkeleri bir araya geliyor ve bir gruplaşma oluşturuyorlar. Latin Amerika ülkeleri kendi aralarında bir bütünleşme oluşturmaya çalışıyorlar yani ortak paydalar temelinde bir araya geliyorlar. Bizler özellikle Arap ülkeleri olarak aynı kültürü, aynı adetleri, aynı gelenekleri, aynı dili, aynı kökene sahip insanlar olarak bu tür bir birlikteliği başkalarından çok daha iyi yapılabilecek durumdayız. Arap dayanışması olduğu sürece elbette ki bu Filistin davasını destekleyecektir. Bizim sahip olduğumuz bu kaynaklar ve bu alt yapı sayesinde tüm sorunlarımızı çözebileceğimize inanıyorum. Bunun mutlaka gerçekleşeceğine inanıyoruz.